

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 1725/2022
20.04.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиоца - противтуженог IVATEX доо Ивањица, чији је пуномоћник Жељко Ристић, адвокат у ..., против туженог - противтужиоца PRO DOMO SYSTEM доо Београд, чији је пуномоћник Славица Ћосић, адвокат у ..., ради дуга по тужби и ради неоснованог обogaћења и накнаде штете по противтужби, вредност предмета спора по тужби 7.608.393,95 динара, вредност предмета спора по противтужби 34.376.526,54 динара, одлучујући о ревизији туженог - противтужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 7143/21 од 14.04.2022. године, у седници већа одржаној дана 20.04.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог - противтужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 7143/21 од 14.04.2022. године.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П 4798/19 од 12.05.2021. године у ставу I одлучено је да остаје на снази решење о извршењу Привредног суда у Београду 5. Иив.1431/19 од 26.03.2019. године којим је обавезан тужени – противтужилац (у даљем тексту тужени) да исплати тужиоцу-противтуженом (у даљем тексту тужилац) износ од 7.608.393,95 динара са законском затезном каматом ближе опредељеном у овом ставу изреке, и на име трошкове поступка износ од 73.561,00 динара. У ставу II изреке одбијен је противтужбени захтев туженог којим је тражио да се обавеже тужилац на исплату износа од 34.376.526,54 динара са законском затезном каматом као неоснован. У ставу III изреке обавезан је тужени да исплати тужиоцу износ од 519.684,00 динара на име трошкова парничног поступка.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 7143/21 од 14.04.2022. године, одбијена је жалба туженог као неоснована и потврђена је првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је изјавио благовремену и дозвољену ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

-2-

Испитујући побијану пресуду у границама прописаним одредбом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 18/20), Врховни касациони суд је одлучио да ревизија туженог није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности. Није учињена ни битна повреда у поступку пред другостепеним судом, из члана 374. став 1 ЗПП-а, у вези члана 8. истог закона на коју указује ревидент, јер је другостепени суд прихватио чињенично стање утврђено од стране првостепеног суда који је спроводио доказни поступак. Оцена доказа у првостепеном поступку не може бити предмет побијања ревизијом, према одредбама члана 407. Закона о парничном поступку. Ревизијски наводи којима се оспорава оцена доказа и утврђено чињенично стање нису дозвољени у конкретном случају, имајући у виду да се правилност утврђеног чињеничног према одредби члана 407. став 2. ЗПП-а може оспоравати само у процесној ситуацији из одредбе члана 403. став 2. ЗПП-а, што овде није случај.

Предмет тужбеног захтева је новчано потраживање тужиоца у износу од 7.608.393,95 динара са припадајућом законском затезном каматом на име цене испоручене робе, док је предмет противтужбеног захтева новчано потраживање туженог у износу од 34.376.526,54 динара са припадајућом законском затезном каматом, од чега износ од 31.818.788,34 динара на име неоснованог обогаћења и износ од 2.557.738,20 динара на име накнаде штете.

Према утврђеном чињеничном стању парничне странке су биле у пословном односу по основу Уговора о овлашћеној продаји од 15.03.2007. године којим је тужилац дао право туженом да врши промет робе из производног програма тужиоца. На основу наведеног уговора, тужени купује и продаје у сопствено име и за сопствени рачун производе тужиоца, и преузео је сву одговорност за финансијски ризик који том приликом сноси. Уговор је закључен на неодређено време. Међутим, парничне странке су предвиделе и могућност раскида уговора без отказног рока, уколико је нека од уговорних страна у знатној мери повредила било коју одредбу уговора и уколико у року од 30 дана након захтева друге стране, послатог препорученим писмом, није отклонила последице те повреде уговора. Након Уговора о овлашћеној продаји од 15.03.2007. године, парничне странке су 2009. године закључиле Уговор о франшизингу бр. 1, на период од 5 година, са могућношћу да се уговор аутоматски продужи, складу са дефинисаним условима. Обавеза туженог, као примаоца франшизинга, била је да не продаје било које производе који нису производи тужиоца – Garinello, а наведени уговор односи се на пословање туженог у малопродајним објектима у ТЦ Ушће и у Земуну, Ул. господска бр. 9. Даље је утврђено да је тужилац мејлом од 29.03.2018. године обавестио туженог о условима даљег наставка сарадње и позвао га да измири дуг у износу од 9.037.574,19 динара, тако што би отплата дуга туженог према тужиоцу требало да отпочне од априла 2018. године уплатом од 400.000,00 динара, а од маја 2018. године уплатама у износу између 500.000,00 динара до 1.000.000,00 динара. Из истог мејла првостепени суд утврђује и да се роба има плаћати по велепродајним ценама и то сваког уторка, као и да ће и убудуће важити договор да се туженом одобрава рабат од 10%, као и до тада. Из Налаза и мишљења

судског вештака Љиљане Божовић првостепени суд је утврдио да дуг туженог према тужиоцу износи 7.608.393,95 динара и односи се на утужене рачуне које је тужилац испоставио туженом у периоду од 20.08 - 12.12.2018. године, да је тужилац умањео фактуре туженом за 10% у односу на велепродајне цене из велепродајних ценовника за готове производе и трговинску робу за 2018. годину, те да је тужени евидентирао у својим пословним књигама све утужене фактуре тужиоца.

На основу утврђеног чињеничног стања нижестепени судови закључују да је тужбени захтев основан, па исти усвајају у целини применом одредби чланова 262. и 277. Закона о облигационим односима. Образлажу да је тужилац испоручио туженом робу фактурисану утуженим рачунима, а да тужени није испунио своју уговорну обавезу исплате цене испоручене робе, па, имајући у виду налаз и мишљење вештака економско - финансијске струке, постоји обавеза туженог да плати утужени износ од 7.608.393,95 динара са припадајућом законском затезном каматом почев од доспелости сваког појединачног износа дуга до исплате.

Одлучујући о основаности противтужбеног захтева, нижестепени судови налазе да је исти неоснован. Образлажу да тужени нема право на исплату накнаде на име доприноса за развој брэнда тужиоца у периоду од 2009. године до 2019. године, у износу од 9.470.883,64 динара имајући у виду да таква обавеза није уговорена између парничних странака. У погледу потраживања у износу од 22.347.904,70 динара по основу неоснованог обогаћења на име одобреног рабата од 10%, нижестепени судови налазе да је исти неоснован, имајући у виду да је из налаза и мишљења вештака утврђено да је тужилац умањивао цене из ценовника за 10% и тако умањене износе фактурисао, а да тужени није доказао да је у току трајања пословног односа истицао приговоре на испостављене рачуне. Такође, неоснован је у противтужбени захтев којим тужени потражује износ од 2.557.738,20 динара на име накнаде штете због непоштовања отказног рока од 3 месеца, а нижестепени судови образлажу да је тужилац у складу са закљученим уговором поштовао уговорени рок од 30 дана и упозорио туженог о пропусту који чини неплаћањем рачуна, те оправдано раскинуо уговор, а да отказни рок од 3 месеца уговором није предвиђен.

Ревидент оспорава материјалноправне закључке нижестепених судова. Указује да су нижестепени судови погрешно тумачили уговоре који су парничне странке закључивали, те да се уговор из 2007. године не може применити на продају робе тужиоца у малопродајним објектима туженог, нити се уговор о франшизингу може применити на малопродајне објекте који нису обухваћени тим уговором. Даље истиче да тужилац никада није доставио ценовнике туженом као дистрибутеру, те да је стога погрешно утврђено да су цене које је тужилац фактурисао туженом садржале рабат од 10%. Указује да је тужилац у децембру месецу 2018. године престао да испоручује робу туженом, иако је уговор раскинуо тек 31.01.2019. године, те да није имао право да захтева да тужени из малопродајних објеката избаци сву робу која није произведена од стране тужиоца, те је због таквог понашања тужиоца, туженом причињена штета.

Ревизија туженог није основана.

-4-

Најпре, када се ради о побијаном делу другостепене одлуке којом је правноснажно усвојен тужбени захтев, нижестепени судови су утврдили правну природу облигационог односа између парничних странака као врсту сложеног уговорног односа, заснованог на облику пословне сарадње између тужиоца као даваоца франшизе и туженог као примаоца франшизе. Реч је, дакле, о уговору који је резултат пословне праксе и као такав није изричито регулисан Законом о облигационим односима, па су у том смислу за права, обавезе и одговорности уговорних страна релевантне уговорне одредбе, наравно док су у складу са нормама принудних прописа и јавног поретка. Потраживање тужиоца обухваћено тужбеним захтевом односи се на неплаћену цену за испоручену робу коју је тужени у своје име продавао у својим малопродајним објектима, а висина овог потраживања утврђена је вештачењем пословне документације преко вештака економско финансијске струке. У ситуацији када је вештачењем утврђено да тужени није испунио своју обавезу по фактурама које је тужилац испоставио у периоду од 20.08 - 12.12.2018. године, а при том је тужилац цену обрачунао у складу са уговором, а тужени све фактуре без приговора евидентирао у својим пословним књигама, и на њих није приговарао, то је онда правилна одлука нижестепених судова којом су обавезали туженог да тужиоцу исплати износ од 7.608.393,95 динара са затезном каматом, правилно се позивајући на уговорне одредбе и опште одредбе Закона о облигационим односима из члана 262. односно 277. када се ради о затезној камати.

У погледу одлуке нижестепених судова којом је одбијен противтужбени захтев, ревидент понавља наводе које је износио и током првостепеног и другостепеног поступка, а који су цењени и правилно оцењени од стране судова, као неосновани.

Уговором о франшизингу није уговорена накнада за развој брэнда што је услов за њену исплату. Наиме, како је напред речено, уговор о франшизингу није регулисан Законом о облигационим односима нити посебним законом, па стога сва права и обавезе (осим оних општих који су свакако својствени уговорима као извору облигација) морају детаљно бити уређена уговором. Накнада за развој брэнда с обзиром на правну природу уговора о франшизингу и његове економске последице по уговорне стране, може бити уговорена и падати на терет даваоца франшизе, али у конкретном случају странке наведену накнаду нису предвиделе уговором, због чега је неоснован противтужбени захтев у наведеном делу. Стога противтужбени захтев нема основа у уговору као извору права и обавеза уговорних страна, нити у закону.

Такође, другостепени суд је на основу садржине уговора о франшизингу и тумачења његових одредби којима су регулисани услови раскида, правилно закључио да уговором није био предвиђен отказни рок од три месеца. Странке су уговором предвиделе да давалац франшизе може раскинути уговор због неплаћања цене производа у договорено време, уз писмено обавештење о намери раскида и остављања рока од 30 дана за евентуално испуњење обавезе. Како је током поступка утврђено да је тужилац поступао на описани начин, а да тужени своју обавезу није испунио у остављеном року, то је уговор раскинут у складу са дефинисаним условима, па нема штетне радње тужиоца повредом уговора, која би била основ његове одговорности, због чега је правилно противтужбени захтев у том делу оцењен као неоснован.

-5-

На крају, када се ради о потраживању туженог на име рабата који према наводима туженог, тужилац није одобравао у складу са уговором, те да се на тај начин неосновано обогатио за износ од 22.347.904,70 динара, ревизијски наводи нису од утицаја на правилност побијане одлуке у наведеном делу. Ово из разлога што тужени оспорава налаз и мишљење вештака у овом делу који је утврдио да су фактуре садржале рабат у складу са уговореним условима, па како се ради о утврђењу чињенице коју је суд једино могао да утврди вештачењем, то се онда и побијање одлуке у овом делу према ревизијским наводима, своди на оспоравање налаза и мишљења вештака, који ревизијски наводи у конкретном случају нису дозвољени, а из напред наведених разлога. Тужени у ревизији указује да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање погрешно утврђено, али се из садржине ревизијских навода оспорава само чињенично стање, које ревизијски суд нема овлашћења да цени. Стога, на утврђено чињенично стање да је тужилац одобравао рабат у складу са уговором, правилно су нижестепени судови одбили противтужбени захтев у делу за исплату износа од 22.347.904,70 динара, јер нема правно неоснованог обогаћења на страни тужиоца.

Како не постоје разлози због којих је ревизија изјављена, као ни разлози о којима ревизијски суд води рачуна по службеној дужности, применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку одлучено је као у изреци.

**Председник већа - судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић